

ban, a szenvedések közepette is megmaradó reménységben virágozhat ki. Azt az életet, amelyet megosztott velünk az Isten Fia, hogy ő is megoszthassa velünk az isteni szeretet életét.

A szentmise emlékezés Krisztus életére és Ferenc testvérünkére, aki egygyé lett vele halálában, és – hisszük – feltámadásában is. És hálaadás Isten nagy tetteiért, elsősorban azért, hogy megajándékozott egyszülött Fiával, és benne nekünk ajándékozta önmagát. De hálát adunk most Ferenc testvérünkért is, hogy a saját lehetőségei és keretei között szebbé formálta a világot, hogy életek nőhettek ki az életéből, hogy sokakat szeretett és sokak szerethették.

Emlékező hálaadásunk végül az egyháznak Krisztushoz csatlakozó imájában könyörgésbe fordul, hogy Isten irgalmasan emelje őt magához. Fiához hasonlóan támassza fel őt a halálból, s töredékes, gyarlóságoktól sem mentes életét tegye ragyogóan széppé és beteljesültté a feltámadás boldogságában, Isten szeretetének örök életében.

(Elhangzott a temetést követő gyászmisén, 2000. január 21-én.)

LUKÁCS LÁSZLÓ

KELEMEN JÁNOS: A SZENTLÉLEK POÉTÁJA

Szerb Antal szerint az irodalomtörténet nagy igazságai, kijelentései idővel megkopnak. Mindenki ismételteti, mindenki egyetért vele, bárki leírhatja. Aztán egyszerre csak közhelyekké válnak, és kész. És ekkor el kell tennie egy kis időnek ahhoz, hogy újra érdemben hozzá lehessen szólni az adott kérdéshez. Ilyen újra-hozzászólás Kelemen János tanulmánya a könyvtárnyi Dante-szakirodalomhoz, amelyen nem érezni a közhelyesség torokszorító, tenyérizzasztó kellemetlenségeit. Pedig nem könnyű Dantéről újat mondani, érdemleges kijelentéseket tenni. Kelemen János — amint arról a Vigilia rendszeres olvasói az elmúlt év folyamán megtapasztalhatták — speciális szempontból vizsgálja az Isteni színjátékot: azokat a szöveghelyeket elemzi, amelyek hangsúlyozottan magára a szövegre, vagy a szerzőre vonatkoznak. Azaz Kelemen modern, irodalomelméleti szakkifejezésével: önreferencialitást tartalmaznak.

A tanulmányban vázolt gondolatmenetben a Szentlélek dantei értelmezéséből kiindulva egy sajátos poétika körvonalazódik, melynek fényében újraértelmezhető a költő alakja. E

nézőpontból továbbá megújítható felfogásunk a költő küldetéséről, az olvasó szerepéről, Dante sajátos, oly sokak által elemzett allegorizmusáról és a kimondhatatlan kimondására való törekvéséről.

A gyakori idézetek megkönnyítik a fejtegetések megértését, és kézzelfoghatóvá teszik az eredeti mű világának szépségét: közelebb kerülünk ahhoz a titokhoz, hogy mi is teszi ma is aktuálissá ezt a közel négyszáz éve keletkezett — a szó eredeti értelmében vett — szépirodalmi alkotást. (*Kávé Kiadó*, 1999)

NÓGRÁDI CECÍLIA

SZÉKELY BERTALAN-KIÁLLÍTÁS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN

Több mint ezeréves múltunkban kalandozva, ha történelmünket képsorként pergetjük le képzeletünkben, a sorban minden bizonnyal ott lesznek a 19. századi történelmi festészet legismertebb alkotásai is, köztük Székely Bertalan festményei, mint például a *II. Lajos tetelemének feltalálása*, az *Egri nők*, vagy a *Mohácsi csata*. Ezek a festmények nemcsak történelmünk kiemelkedő eseményeit jelenítik meg, de témáikkal, szín- és formavilágukkal hozzájárulnak a megfestésük idejéről, az 1860-as, '70-es évek Magyarországról alkotott képünk kiteljesítéséhez is.

A Nemzeti Galéria Bakó Zsuzsanna által rendezett kiállítása és a kísérő katalógus átfogó képet ad Székely Bertalan munkásságáról. Bemutatója a nemzeti történeti festészet elkötelezettjét, a portréfestőt, a középületeket díszítő falképek alkotóját, a pedagógust és elméletírót. Láthatjuk híres fiatalkori *Ónarcképet*, valamint kisméretű tanulmányképeit, vázlatosorozatait is, amelyek nem egy Székelykutató szerint nagyobb tehetséget, eredetibb festőt mutatnak, mint legtöbb megvalósult főműve. Székely Bertalan kora kiemelkedő festője és — írásai tükrében — jelentékeny gondolkodója volt, de bizonyos fókig foglya maradt kora akadémiáinak. A monografikus kiállítás lehetőséget ad a visszatekintésre, az életműnek az idő 15. századi fogságából kiszabadulva immár a 20. század végének izlésvilága alapján történő megítélésére.

Önmagában a visszaillesztés lehetősége azonban még nem tenné élővé és sokak számára izgalmassá és élvezetessé a kiállítást. Székely Bertalan képei magukkal ragadják a nézőt. Nemcsak egy történelmi kor, egy festészeti stílus rajzolódik ki általuk, de egy festő emberi alakja is. A főművek mellett kiállít-